

Тихонова Олена Вікторівна, професор
кафедри забезпечення фінансової
безпеки та фінансових розслідувань
ННІ № 1 Національної академії
внутрішніх справ, доктор юридичних
наук, професор

АСПЕКТИ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ У СИСТЕМІ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Економічне зростання сучасного суспільства нерозривно пов'язане із запобіганням різноманітним загрозам, які особливо розповсюджуються в період реформування економічної системи та за часів динамічних політичних змін. Серед інших загроз в сучасному українському суспільстві набули свого розповсюдження такі складні та небезпечні для держави явища, як тіньова економіка, особливо її кримінальна складова, відмивання коштів як механізм забезпечення функціонування тіньових економічних відносин, організована злочинність, відтворення економічного потенціалу організованої злочинності та корупція на всіх рівнях державного управління.

Суттєва роль, яку відіграє фінансова складова в економічній системі держави, не викликає жодних сумнівів. Поряд з цим фінансова складова відіграє провідну роль і в будь-яких корупційних схемах на різних рівнях публічного управління. Стіяка тенденція до збільшення кількості протиправних діянь з боку службових осіб, зокрема, використання ними службового становища усупереч інтересам служби, спостерігається протягом багатьох останніх років. І хоча зазначені протиправні діяння характеризуються досить високим рівнем латентності, ми регулярно отримуємо про них інформацію з різноманітних джерел, починаючи від засобів масової інформації, промов політичних діячів, та закінчуючи побутовими розмовами. Це зайвий раз підтверджує значне розповсюдження корупції, внаслідок чого держава втрачає можливість ефективно виконувати свої функції та створювати відповідні умови стабільному та ефективному розвитку суспільства.

Відомо, що будь-яке корупційне діяння за передумови має отримання незаконної винагороди, тобто збагачення суб'єкта корупційного діяння (якщо точніше - одного зі суб'єктів - одержувача неправомірної вигоди). А це, у свою чергу, вимагає ефективного фінансового розслідування, що дозволить не лише встановити розмір непідтвердженого доходу, а також виявити обсяг та місця знаходження активів, одержаних від корупційних правопорушень. Водночас, сучасний корупціонер - особа високоінтелектуальна, яка розробляє доволі складні схеми одержання неправомірної вигоди та шляхи приховування активів, набутих шляхом корупційних діянь. Тому сьогодні вимагає запровадження нових підходів запобігання цьому явищу.

Сучасна система запобігання злочинності неможлива без активного використання можливостей аналізу інформації, зокрема, методів кримінального аналізу. Тому, однією з прогресивних новацій у сфері запобігання корупції можна визнати запровадження сучасних аналітичних підходів під час фінансових розслідувань - збирання, оброблення та проведення аналізу, зокрема, оперативного кримінального аналізу, щодо інформації про будь-які операції з активами з боку особи-фігуранта. Важливим при цьому є використання усіх можливих джерел інформації, починаючи від простого пошуку відомостей у Google та закінчуючи мережевими або немережевими державними реєстрами. Бажаним є пошук із використанням логічних операторів та засобів Google dorks, використанням TOR, веб-сканування великих обсягів даних, зокрема, соціальних мереж. Такий підхід дозволить всебічно зібрати інформацію щодо наявності та місця знаходження активів, одержаних від корупційних діянь. Тобто фінансові розслідування передбачають всебічний збір інформації та активне залучення кримінальних аналітиків, які володіють специфічною методологією збирання, систематизації та аналізу інформації, формування результатів аналізу та їх відповідної візуалізації, що дозволяє зробити висновки зрозумілими та легкими для сприйняття як замовником кримінального аналізу, так і будь-якою іншою уповноваженою особою.

Таким чином, при здійсненні фінансових розслідувань щодо корупційних злочинів суттєве значення відіграє оптимально спланована робота кримінальних аналітиків з використанням найбільш ефективного інструментарію кримінального аналізу. Це дозволить вчасно виявляти та у повному обсязі документувати зв'язки особи-корупціонера з іншими особами, прямо чи опосередковано пов'язаними з корупційною діяльністю, а також наявність та рух активів, одержаних в результаті корупційних діянь.

Тимошенко Віра Іванівна,
головний науковий співробітник відділу
організації наукової діяльності та захисту прав
інтелектуальної власності Національної
академії внутрішніх справ, доктор юридичних
наук, професор

КОРУПЦІЯ ЯК ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Проблема корупції та боротьби з нею для України є особливо актуальною. Нині корупція зачепила всі сфери суспільного життя - від державної служби і правоохоронних органів до системи охорони здоров'я, освіти, житлово-комунальної сфери, вона стала в нашій країні основною перешкодою для політичного, економічного і духовного відродження, перетворилася на реальну загрозу національній безпеці. Рівень і масштаби наявної корупції стримують